

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Sosiologian laitos	
Tekijä-Författare-Author Tuomaala, Ellen			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Yhteisön rajamailla - vanhoillislestadiolaisuudesta irtautumisen kerrontaa			
Oppiaine-Läroämne-Subject Yleinen sosiologia			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu	Aika-Datum-Month and year 2001-04-17	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 120	
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Tutkielma tarkastelee vanhoillislestadiolaisuudesta irtautumista identiteettiäsiirtymänä. Siinä analysoidaan sekä yhteisön ydindiskurssia että elämäkerrallista puhuntaa irtautumisprosessista. Tutkimusaineisto koostuu vanhoillislestadiolaisista seurapuheista, elämäkerrallisista teemahaastatteluista ja päiväkirjateksteistä. Tarkastelen vanhoillislestadiolaisuutta fundamentalistisena yhteisönä, jonka symbolinen rakenne ei salli vaihtoehtoisia maailmankatsomuksia. Uskonnon, yhteisön ja pyhän käsitteitä valaiseva ranskalainen ajattelutraditio on yhteisön analyysissä keskeinen, mukaanlukien Emile Durkheimin yleinen teoria uskonnosta, Claude Lévi-Straussin ajatukset kulttuurin binaarisista syvärakenteista, Georges Bataillon transgression ja kuoleman yhteisön käsitteet sekä Michel Foucault'n kielen analyysi yhteydessä valtaan. Metodien, diskurssianalyysin avulla jäljitän seurapuheista vanhoillislestadiolaisuuden symbolista syvärakennetta, keskeismetaforia, totuuden strategioita, puhujakuvaa sekä subjektivaation tapoja.</p> <p>Irtautumisprosessin kuvaus liittyy elämäkertatutkimuksen, narratologian ja identiteettiteorioiden viitekehykseen. Otan näihin liittyen käyttöön käsitteen eletyn kerronta, joka kuvaa kerronnan samanaikaista kokemuksellisuutta sekä jatkuvuutta. Toinen teoreettinen pyrkimykseni on yhdistää keskusteluun identiteettistä siirtymän ja dialogisuuden käsitteet. Eletyn kerronnan analyysimetodina käytän temaattista kenttäanalyysia (Rosenthal), ja lisäksi siirtymän jaottelu preliminaaliseen, liminaaliseen ja postliminaaliseen vaiheeseen (van Gennep) toimii teemojen temporaalisena jäsenyyksenä. Siirtymät voidaan yleensä jaotella institutionaalsiin ja ennakoimattomiin siirtymiin. Institutionaalisessa siirtymässä tapahtuu sekundaarisosialisaatiota, jossa omaksutaan uusia aineksia sosiaalisen järjestyksen sisällä. Irtautuminen sen sijaan on ennakoimaton siirtymä, uudelleensosialisaatio, jossa primaarisosialisaation identiteettirakenteet muuttuvat ja jossa siirtäjän on itse toimittava uudelleensosialisaationsa agenttina.</p> <p>Irtautumisprosessi tapahtuu neljällä eri tasolla: diskursiivisella tasolla, toiminnassa, sosiaalisissa suhteissa sekä identiteetissä.</p> <p>Irtautumiskerronnasta oli löydettävissä erilaisia liikkeellelähden tapoja: kielellinen orientaatio (analyttisyys diskurssia kohtaan), norminvastainen toiminta (kapinointi) tai yhteisön elämäkäytännöistä kieltäytyminen (väsyminen). Sosiaalisen maailman uudelleenasemointi koski toisaalta yhteisöä: perhesuhteita, ystäväpiiriä sekä yhteisökollektiivia, sekä ulkopuolista maailmaa. Usein liminaaltila johti irtautujalla kaksoiselämään, jakautuneeseen toimijuuteen, sosiaalisen maailman ja identiteetin ambivalenssiin. Kaksoiselämävaihe tarkoitti tilannetta, jossa vanha, uskonnollinen identiteetti on edelleen läsnä luotaessa kiinnikkeitä uuteen maailmaan. Kaksoiselämävaiheeseen liittyivät ennakoivat irtautumisharjoitukset, joissa yhteisölle norminvastaisissa episoodeissa tehtiin muutosprosessia julkiseksi. Irtautaja ei irtioton tilanteissa irtautunut lopullisesti, mutta ennakoivasti valmisteli omaa lähtemistään sekä "tiedotti" aikeistaan tilanteiden yleisöille. Irtautumisen jälkeen uutta identiteettiä rakennettiin sosiaalisten suhteiden ohella harrastusten ja yhteisöön nähden uudenlaisen elämäntavan kautta, mutta riittävää uuden itsekäsityksen rakentamisessa oli samana jatkuvan toiminnan tulkitseminen uudesta viitekehyksestä käsin.</p> <p>Irtautuminen oli vastavuoroinen prosessi, jossa irtautujat eivät olleet ainoita toimijoita. Yhteisöön jäsenet rakensivat suhdetta irtautuneeseen pääasiallisesti kolmen erilaisen vuorovaikutusstrategian kautta: tuomitsevana sulauttamisena, vaikenevana ulkoistamisena ja tunnustavana erillistämisenä. Näistä ensimmäisessä irtautumista ei voitu hyväksyä, kun kahdessa muussa irtautuminen tunnustettiin. Irtautumisen lopullisuus jäi myös avoimeksi joidenkin irtautujien kerronnassa.</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords uskonnollisesta yhteisöstä irtautuminen vanhoillislestadiolaisuus sekularisaatio - identiteettiäsiirtymä			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			